

Titel: Om min Forfatter-Virksomhed

Citation: "Om min Forfatter-Virksomhed", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2009 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-fv-txr-shoot-idfb77d89f-1ed7-43bd-b4f0-354711f9b555.pdf> (tilgået 05. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

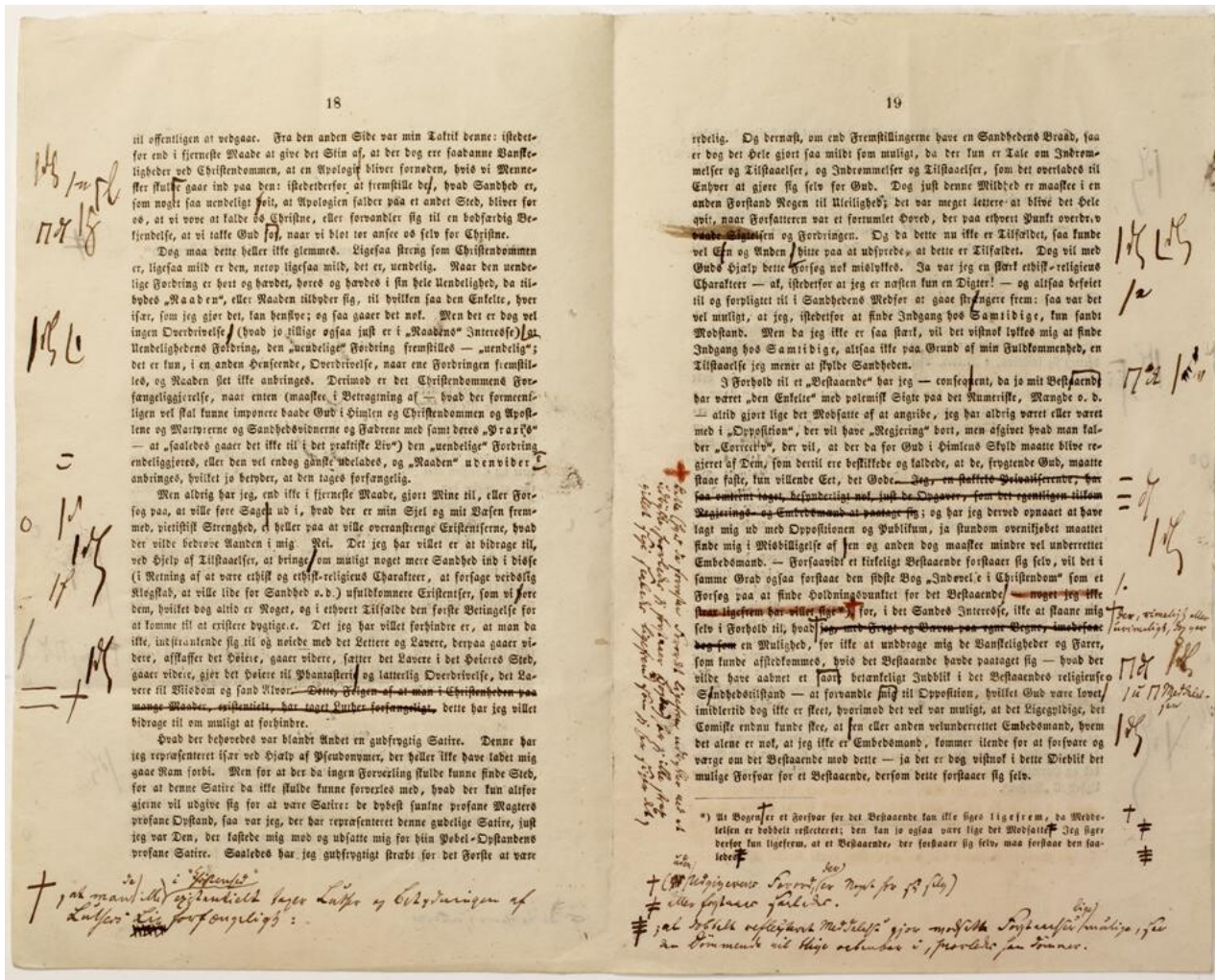
Korrekturksemplaret

Førstekorrekturen til FV, ms. 5, er læst af Israel Levin og SK formentlig i slutningen af juli måned 1851. Af denne fremgår det, at Levin overvejende har taget sig af interpunktion, typografiske anvisninger og udbedring af indlysende sætter- og trykfejl, mens SK har koncentreret sig mere om indholdet.* SK har dog flere steder bemærkninger til typografien, således skriver han nederst ms. 5, s. 6: »Maaskee kunde dette lidt tydeligere aftrykkes, / da Skriften er saa lille. / Ærb. S. K.«, og på samme side er der i inderste margin midt på siden en rettelse til ordene »fra« og »til« i perioden »**fra** den *pseudonyme* 'Enten - Eller' (...) **til** 'Taler ved Altergangen om Fredagen'« (SKS 13, 12,3-5). Ordene er fejlagtigt blevet spatieret og ikke, som trykmanuskriptet foreskriver, sat med fede typer, og bemærkningen lyder: »NB **fra** og / i sidste Linie / **til** skal / være af Sam-/me Skrift / som Ordet *gjen-/nem* i næst-/sidste Linie.« Desuden berigtiger SK nederst s. 13 sin egen fejl i trykmanuskriptet på den første af de to særskilte sider, der følger efter »Regnskabet«. En del af denne tekst var (vha. understregning) markeret spatieret (se illustration 4), og SK forsyner nu stedet med en streg i marginen ud for teksten og en bemærkning nederst på siden: »Skal ikke spatieres. Sætteren bedes at undskylde denne / Forandring, da det jo var saaledes forlangt i / Manuscriptet.«

På titelbladet har Levin bemærket, at forfatternavnet »S. Kierkegaard« skal sættes med »En Grad mindre Skrift«, og han har desuden rettet »Hos Universitetsboghandler C. A. Reitzel« til »Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel«. Begge tilfælde kan forklares med, at trykmanuskriptets titelblad intet oplyser om hverken typografi eller forlag.

Levins indgreb retter sig som nævnt også mod sætter- eller trykfejl, fx ligefom > ligesom (15,24), fand > sand (16,27) og omvendte bogstaver, fx Maientiske > Maieutiske (13,32), men består ellers oftest af udbedringer af sætterens fejllæsninger eller andre afvigelser i forhold til forlægget, fx: Pseydonym > Pseudonym (12,10), istedetfor > istedetderfor (15,26), Midpunktet > Midtpunktet (15,10), begyndes > begyndtes (15,20). SK fanger også fejllæsninger, fx: her > for (13,20), κατ' εξοχην > κατ' εξοχην (14,8), Reduplikationen > Redupplikationen (15,28), høre > føre (24,31), Bestaaende > Bestik (25,20) og Sandhedstilstand > Sundhedstilstand (26,4); han retter desuden æ til e, fx: nægter > negter (14,30), beskjëftiger > beskjeftiger (18,13) og strængere > strengere (25,16). Der findes også flere eksempler på, at Levin indfører sin egen retskrivning i modstrid med trykmanuskriptet: Genie > Geni (12,23), Categorie > Categori (12,28) og (17,1), Phantasterie > Phantasteri (24,36), qua > qva (13,4) og (16,31 to steder), Quantum > Qvantum (15,12), Consequents > Conseqvents (23,18), consequent > conseqvent (25,20) og Lighed > Liighed (26,24). Ordet 'stereotyp' har han desuden tre steder rettet til 'stereotyp' (16,3), (16,16) og (23,16). Et enkelt sted kunne det tyde på, at Levin har undret sig over en formulering og derfor har markeret stedet med blyant i marginen. Det drejer sig om ordene »Det jeg har villet forhindre er, at man da ikke, indskrænkede sig til og nøiede med det Lettere og Lavere, derpaa gaaer videre« (24,33-34), hvor ordet »nøiede« er understreget med blyant.

Når det gælder indholdsmæssige ændringer, er Levins rettelser få og drejer sig om tre sammenhængende former: vi > jeg (27,4), have > har (27,5) og vor > min (27,6). Rettelserne har ikke noget forlæg i trykmanuskriptet og kan være foretaget efter anvisning af SK. SKs egne indgreb er mere omfattende. På s. 9 har han i marginen ud for »en lille æsthetisk Artikel i Bladet 'Fædrelandet'« (15,4-5) skrevet to tilføjelser: dels »af 'Inter et / Inter'«, indvist efter »Artikel«, dels »Juli 1848 / N° 188-191.«, indvist efter »'Fædrelandet'«. Begge rettelser er effektueret i førstetrykket, dog er »N^o« ændret til »Nr.« I fodnoten på samme side har SK rettet de indledende ord »*Situationen* (i 'Christenhed', hvor man altsaa er Christen - at blive 'Christen') som den, hvad« til »*Situationen* (i 'Christenhed', hvor man altsaa er Christen - at blive 'Christen') *Situationen*, der, hvad« (14,24-25), idet »*Situationen*, der« erstatter »som den«. Korrekturtegnet er skrevet i marginen, men rettelserne er skrevet nederst på siden, da der ikke har været plads i marginen.

6. Ms. 5, s. 18-19, korrekturksemplaret til Om min Forfatter-Virksomhed

Nederst på s. 11 har SK skrevet en længere tilføjelse til fodnote 2, der indledes med ordene »Thi den lille literaire Anmeldelse af Novellen 'to Tidsaldere'« (16,29). Tilføjelsen gælder notens afsluttende ord og lyder: », men indeholder da forresten, i sidste Afsnit, fra Synspunktet 'den Enkelte' en Tegning af Fremtiden, hvilken Aaret 48 ikke gjorde til Usandhed.« I trykmanuskriptet er disse ord af SK fjernet til i marginen nederst på s. [10] med kraftigere blæk end resten af teksten og kan dermed være et eksempel på SKs tidligere set praksis med at 'opdatere' sine manuskripter retrogradt, så de bringes i overensstemmelse med senere manuskripters ordlyd (se også ovenfor omtalen af Henrik Lunds indgreb i ms. 2.8).

I »Et Følgeblad« har SK foretaget ganske mange indholdsmæssige ændringer i korrektoren, af hvilke et par skal fremhæves. På s. 18 er ordene »Dette, Følgen af at man i Christenheden paa mange Maader, existentielt, har taget Luther forfængeligt,« streget over, og i marginen herudfor er markeret to vandrette streger og et indvisningstegn, der gentages nederst på siden, hvor den erstattende tekst står: », at man da ikke i 'Christenhed' existentielt tager Luther og Betydningen af / Luthers Liv forfængeligt:« (24,37-38). På s. 19 har SK med rødkridt overstreget ordene »- noget jeg ikke strax ligefrem har villet sige«, hvor også et derpå følgende indvisningstegn til en fodnote er overstreget. Sletningen er forsynet med et indvisningstegn skrevet med rødkridt, der gentages i den inderste margin, hvor følgende erstatning er skrevet på langs ad marginen: »Dette (hvad da forresten Forordet ligefrem udtrykker ved at / udtrykke, hvorledes jeg forstaaer Bogen) har jeg ikke strax / villet sige saaledes ligefrem som jeg her siger det,«, hvor et indvisningstegn til fodnoten nu er placeret efter ordet »ligefrem« (25,31-33). På samme side findes desuden to længere overstregninger og en del tilføjelser til fodnoten nederst på siden (se illustration 6).

Samlet set giver korrekturksemplaret indtryk af, at SK har været den første læser af korrektoren, da korrekturtegn sat af Levin i marginen ved siden af SKs ikke altid er placeret korrekt i forhold til rækkefølgen af rettelserne i teksten. Levin har m.a.o. placeret sine rettelser, hvor der har været plads. Stedvis forholder det sig omvendt, hvilket må betyde, at SK har gennemset korrektoren endnu en gang, denne gang især med henblik på indholdsmæssige rettelser. Korrekturgangen synes altså at have været den, at SK først har læst korrektoren igennem for indlysende fejl, dernæst har Levin læst en grundig korrektur mod trykmanuskriptet og foretaget ortografiske tilretninger, og endelig har SK læst med henblik på indholdet og foretaget større indgreb.